ЭКСКУРСІЙНЫ МАРШРУТ
“ПА МЯСЦІНАХ ПЕРШАЙ СУСВЕТНАЙ ВАЙНЫ ВІЛЕЙСКАГА РАЁНА”

Аўтары: навучэнцы аб'яднання па інтарэсах “Музеязнаўства” дзяржаўнай установы адукацыі “Нарацкая сярэдняя школа Вілейскага раёна”.

Кіраўнік: Кучко Міхаіл Мікалаевіч, настаўнік гісторыі і грамадазнаўства дзяржаўнай установы адукацыі “Нарацкая сярэдняя школа Вілейскага раёна”.

Мэта экскурсіі: фарміраванне грамадзянска-патрыятычных і духоўных якасцей асобы, выхаванне нацыянальнага светапогляду і самасвядомасці як грамадзян Рэспублікі Беларусь.

Задачы экскурсіі:

- азнаёміць наведвальнікаў з гістарычнымі помнікамі Першай сусветнай вайны на тэрыторыі нашага раёна;
- садзейнічаць выхаванню каштоўнасных адносін да духоўнай, гістарычнай і культурнай спадчыны беларускага народа;
- фарміраваць пазітыўныя адносіны да захавання помнікаў, паказаць магчымасці гістарычнага краязнаўства падчас правядзення экскурсіі.

Тып экскурсіі: гістарычна-краязнаўчая.

Від экскурсіі: аўтобусная, веласіпедная, аўтамабільная.

Маршрут экскурсіі:

Горад Вілейка, краязнаўчы музей:
экспазіцыя “Першая сусветная вайна”.

ДУА “Нарацкая сярэдняя школа Вілейскага раёна”:
школьны музей “Спадчына”, экспазіцыя “Дзве вайны-памяць адна”.

Вёска Папоўцы:
капліца-помнік ахвярам Першай сусветнай вайны.

Вёска Рускае Сяло:
помнік “Спаса-Нерукатворнага”, помнік загінуўшым у гады Першай сусветнай вайны.

Вёска Заброддзе:
могільнік памерлых і загінуўшых салдат 29-га корпуса Рускай арміі;
царква святых Барыса і Глеба ў гонар памяці воінаў Першай сусветнай вайны;

Вёска Бараўцы:
каплічка у памяць ахвяр Першай сусветнай вайны, царква праваслаўная(былая уніяцкая, 1789 года заснавання)

Горад Вілейка:
гарадскі могільнік, брама уваходная з выявамі святых (узор 1916 года, аднаўлена ў 2015 годзе). Магілкі загінуўшых салдат і афіцэраў у 1915-1917 гадах у баях за Вілейку.

Працягласць маршрута: 44 км, 4 гадзіны.

Змест экскурсіі:

Вілейскі раён займае ў гісторыі нашай краіны адметнае месца.Да ліку значных гістарычных падзей у гісторыі ўсяго чалавецтва адносяцца падзеі

Першай сусветнай вайны, якія пакінулі на тэрыторыі Вілейскага раёна значныя адмеціны. Баі ў 1915-1916 гадах за Вілейку былі самымі жорсткімі і кравапралітнымі падчас Нарачанскай аперацыі. У Вілейскім раёне вядзецца змястоўная краязнаўчая работа і на аснове пошукава-даследчай дзейнасці краязнаўцаў і распрацаваны дадзены маршрут экскурсіі “Па мясцінах Першай сусветнай вайны ў Вілейскім раёне”. Падчас экскурсіі наведвальнікі знаёмяцца не толькі з гістарычнымі фактамі падзей Першай сусветнай вайны, але і бачаць, як захоўваецца гістарычная спадчына беларускага народа.

Практычнае значэнне:

дадзены матэрыял не толькі экскурсійны, але і навучальны, і выхаваўчы. Выкарыстоўваецца не толькі на ўроках, але і для правядзення выхаваўчых мерапрыемстваў.

Агульныя метадычныя ўказанні па тэме экскурсіі :

- музейна-педагагічная падрыхтаванасць экскурсаводаў;
- гістарычна- краязнаўчая падрыхтаванасць экскурсаводаў.

Агульныя арганізацыйныя указанні:

- інструктаж па правілам бяспечных паводзін падчас экскурсійнага маршрута ўсімі ўдзельнікамі;
- безумоўнае выкананне правіл бяспечных паводзін падчас маршрута ўсімі ўдзельнікамі.

Уступ да экскурсіі:

арганізацыйны ўступ ажыццяўляецца падчас знаёмства з групай, агавораўваюцца ўсе арганізацыйныя пытанні, напамінанне пра правілы бяспекі падчас маршрута.

Заключэнне:

адказы на пытанні ўдзельнікаў, запіс у кнізе водгукаў аб уражаннях, прапановах, развітанне.

Тэхналагічная карта маршрута экскурсіі
“Па мясцінах Першай сусветнай вайны Вілейскага раёна”

Маршрут	Месца астаноўкі	Аб’ект прагляду	Працягласць прагляду	Назва падтэмы і асноўныя пытанні	Арганізацыйныя пытанні	Метадычныя указанні
Уступ						
Горад Вілейка, краязнаўчы музей, экспазіцыя; “Першая сусветная вайна”	Горад Вілейка, плошча Свабоды 8	краязнаўчы музей, экспазіцыя“Першая сусветная вайна ў Вілейскім раёне”	30 хвілін	Сустрэча і кароткае азнаямленне з групай. Экспазіцыя Вілейскага краязнаўчага музея (праводзяць супрацоўнікі музея. Экскурсія платна)	Азнаямленне з правіламі паводзін у музеі, размяшчэнне экскурсантаў	Кароткі аповяд пра падзеі Першай сусветнай вайны у Вілейскім раёне, матэрыял экспазіцыі.
Пераезд у аг. Нарач, 17 км						
ДУА “Нарацкая сярэдняя школа Вілейскага раёна”, школьны музей “Спадчына”, экспазіцыя “Наш край у гады Першай сусветнай вайны”	Аг.Нарач, вуліца Кастрычніцкая 3, ДУА “Нарацкая сярэдняя школа Вілейскага раёна”	Школьны краязнаўчы музей “Спадчына”, экспазіцыя па Першай сусветнай вайне	20 хвілін	Гістарычная даведка пра пошук і сістэматызацыю матэрыялаў экспазіцыі.	Парадак размяшчэння эксурсантаў у музеі, тэхніка паказа экспазіцыі.	Звярнуць увагу на пытанні экскурсантаў, музейна-педагагічную падрыхтаванасць экскурсаводаў.
Пераезд у вёску Папоўцы, 3 км						
Вёска Папоўцы, капліца-помнік ахвярам Першай сусветнай вайны	Вёска Папоўцы Вілейскага раёна	Капліца-помнік ахвярам Першай сусветнай вайны.	25 хвілін	Гістарычная даведка пра месца жыхароў вёскі падчас ваенных дзеянняў 1915-1916.	Капліца размешчана ў лесе, пераход пешшу з грунтовай дарогі.	Кароткі аповяд пра задуму стварэння капліцы, ход яе будаўніцтва.

Пераезд у вёску Рускае Сяло, 3 км						
Вёска Рускае Сяло, помнік “Спаса-Нерукатворнага”, помнік-памяць загінуўшым аднавяскоўцам у гады Першай сусетнай вайны	Шаша Вілейка-Смаргонь, 18-ты кіламетр.	помнік “Спаса-Нерукатворнага”, помнік загінуўшым у гады Першай сусветнай вайны	30 хвілін	Даведка пра ўзвядзенне помніка і памятных знакаў на гэтым месцы.	Помнік размешчаны па блізу шашы, напамінанне пра правілы бяспечных паводзін, правілы дарожнага руху.	Звярнуць увагу на этапнасць і паслядоўнасць выкладання гістарычнага і краязнаўчага матэрыяла пра аб’ект экскурсіі.
Пераезд у вёску Заброддзе, 5 км						
Вёска Заброддзе: -могільнік памерлых і загінуўшых салдат 29-га корпуса Рускай арміі	Вёска Заброддзе	Вёска Заброддзе: -могільнік памерлых і загінуўшых салдат 29-га корпуса Рускай арміі;	40 хвілін	Інфармацыя пра заснаванне, стварэнне і цяперашняе існаванне аб'екта экскурсійнага маршрута.	Мемарыяльны могільнік размешчаны ў лесе на адлегласці аднаго кіламетра ад шашы Смаргонь-Вілейка.	Экскурсію правесці ў форме гістарычнай даведкі пра падзеі, якія садзейнічалі стварэнню гэтага мемарыяла. Вызначэнне ролі мясцовага краязнаўцы Барыса Цітовіча.
Пераезд(пераход) у вёску Заброддзе, 2 км						
Царква святых Барыса і Глеба ў гонар памяці воінаў Першай сусветнай вайны	Вёска Заброддзе, вуліца Цэнтральная 1	царква святых Барыса і Глеба ў гонар памяці воінаў Першай сусветнай вайны (Экскурсія па запісу і платная)	35 хвілін	Экскурсію праводзяць супрацоўнікі Музея вёскі Заброддзе	Царква размешчана каля вёскі Заброддзе. Актыўны заснавальнік і стваральнік дадзенай царквы – лаўрэат Прэміі Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь “За духоўнае	Экскурсію праводзяць супрацоўнікі Музея вёскі Заброддзе

					адраджэне” Барыс Цітовіч	
Пераезд у вёску Бараўцы, 6 км						
Вёска Бараўцы: каплічка у памяць ахвяр Першай сусветнай вайны, царква праваслаўная (былая уніяцкая 1789 года адкрыцця)	Вёска Бараўцы, вуліца Першамайская.	каплічка у памяць ахвяр Першай сусветнай вайны, і	20 хвілін	Краязнаўчая інфармацыя пра будаўніцтва капліцы на месцы пахавання салдата Рускай арміі у 1916 годзе(дакументальны матэрыял).	Капліца размешчана каля шашы Смаргонь-Вілейка, парадак пераходу шашы, выкананне правіл бяспечных паводзін і правіл дарожнага руху.	Аповяд пра стылістыку будаўніцтва капліц, неабходныя атрыбуты капліцы.
	Вёска Бараўцы	праваслаўная царква	20 хвілін	Гістарычная інфармацыя пра заснаванне царквы, пра яе існаванне і статус у цяперашні час.	Царква пабудавана на вясковых могілках.	Царква ўяўляе сабой змешаную архітэктуру праваслаўя і ўніяцтва
Пераезд у горад Вілейка, Брама гарадскога могільніка, 8км						
Горад Вілейка, гарадскі могільнік, брама уваходная з выявамі святых (узор 1916 года, адноўлена ў 2015 годзе). Могілкі загінуўшых салдат і афіцэраў у 1915-1917 гадах у баях за Вілейку	Горад Вілейка, вуліца Першае Мая.	брама уваходная з выявамі святых (узор 1916 года, адноўлена ў 2015 годзе). Могілкі загінуўшых салдат і афіцэраў у 1915-1917 гадах у баях	20 хвілін	Інфармацыя пра аднаўленне брамы, якая была разбурана ў 1942 годзе і адноўленна па фатаграфіі у 2015 годзе	Брама размешчана на ўваходзе гарадскіх могілак, парадак размяшчэння і выкананне правіл бяспечных паводзін і правіл дарожнага руху.	Брама сімвалізуе сабой славу загінуўшым падчас баявых дзеянняў 1915-1916 гадоў (Нарачанская наступальная аперацыя)

Фота 1-2. Горад Вілейка, краязнаўчы музей, экспазіцыя; “Першая сусветная вайна”

Фота 3-4. ДУА “Нарацкая сярэдняя школа Вілейскага раёна”, школьны музей “Спадчына”, экспазіцыя “Дзве вайны-памяць адна”

Фота 5-6. Вёска Папоўцы, капліца-помнік ахвярам Першай сусветнай вайны

Фота 7-8. Вёска Рускае Сяло, помнік “Спаса-Нерукатворнага”, помнік загінуўшым у гады Першай сусветнай вайны

Фота 9-10. Вёска Заброддзе: могільнік памерлых і загінуўшых салдат 29-га корпуса Рускай арміі

Фота 11-12. Вёска Заброддзе: -царква святых Барыса і Глеба ў гонар памяці воінаў Першай сусветнай вайны

Фота 12-13. Вёска Бараўцы: каплічка у памяць ахвяр Першай сусветнай вайны, царква праваслаўная (былая уніяцкая 1789 года адкрыцця)

Фота 14-15. Горад Вілейка, гарадскі могільнік, брама уваходная з выявамі святых (узор 1916 года, адноўлена ў 2015 годзе). Могілкі загінуўшых салдат і афіцэраў у 1915-1917 гадах у баях за Вілейку